

Suomen luterilaisten ja baptistien oppikeskustelut Jyväskylässä ”kaste, ehtoollinen ja yhteinen todistus” sekä ”rauha ja yhteiskunnallinen sovinto”

Suomen evankelis-luterilainen kirkko, Suomen Baptistikirkko ja Finlands svenska baptistsamfund järjestivät kahdeksannen teologisen neuvottelun 13.–14.11.2018 kristillisen opiston tiloissa Jyväskylässä. Edelliset seitsemän keskustelua on käyty vuosina 1997, 2000, 2003, 2006, 2009, 2012 ja 2015. Neuvottelun aiheena olivat tällä kertaa ”kaste, ehtoollinen ja yhteinen todistus” sekä ”rauha ja yhteiskunnallinen sovinto”. Ensimmäisenä kokouspäivänä vietettiin ekumeeninen iltakirkko Kuokkalan kirkossa yhdessä paikallisseurakunnan kanssa.

Teemaa ”rauha ja yhteiskunnallinen sovinto” käsiteltiin Juha Meriläisen ja Anneli Lohikon pitämien esitelmien pohjalta. Meriläinen esitti aiheesta historiallisen katsauksen teemojen ”[itsenäisen Suomen valtion] synnytystuskat”, ”lapsuus ja nuoruus” ja ”kodin uskonto” kautta. Hän totesi, että uskontojen asema yhteiskunnassa näyttää selvästi olevan kytköksissä kansalaisyhteiskunnan ja demokratian kehitykseen. Rauha ja sovinto yhteiskunnassa on usein edellytys rauhalle ja sovinnolle kirkossa. Kirkko voi kuitenkin osaltaan aktiivisesti edistää sovinnon ja sitä kautta myös yhteiskuntarauhan rakentumista. Anneli Lohikko kertoi sisällissodan vaikutuksista isoisänsä kohtalon kautta. Esimerkiksi baptistien lehden ”Totuuden Kaiun” kirjoitukset olivat sata vuotta sitten varsin hengellisiä ja epäpoliittisia. Luterilainen kirkko miellettiin pääosin valkoisten kirkoksi. Tampereen baptistiseurakunta oli identiteetiltään työläisseurakunta. Seurakunnan johdossa oli myös valkoisia tukeneita.

Yhdessä todettiin, että vaikeneminen näyttää pitkään olleen vallitseva suhtautuminen sisällissotaan maassamme. Sodan haavojen parantuminen kestää 3-4 sukupolvea. Kaikilla maamme alueilla ei sota koskettanut ihmisiä samalla tavoin. Tähdennettiin, että tulee antaa foorumi oman tarinan kertomiselle ja dialogille. Se luo yhteyttä ja auttaa ymmärtämään sekä myös antamaan anteeksi. Tasavertainen dialogi ja aito kuunteleminen sekä historiallisten tapahtumien luotettava ja tasapuolinen selvittäminen kuuluvat sovinnon rakentamisen perusedellytyksiin.

Aihetta ”kaste, ehtoollinen ja yhteinen todistus” käsiteltiin Leif-Erik Holmqvistin ja piispa Matti Revon pitämien alustusten pohjalta.

Holmqvist pohti oman elämänsä kokemusten valossa hengellistä virtaa Kristuksesta Pyhän Hengen kautta. Tuo virta on vaikuttanut hänen elämässään niin baptistisen kuin luterilaisen perinnön kautta. Kristillisen spiritualiteetin klassikot, kuten Ristin Johannes, auttavat näkemään, miten Jumala on läsnä siinä, mitä tapahtuu. Ortodoksisesta perinteestä uskon syvyyttä avaa esimerkiksi Maksimos Tunnustaja. Holmqvist kuvasi ekumeenista keskustelua uskosta ikkunaksi, joka avataan ja jota eri ihmiset katsovat eri näkökulmista. Haaste on rakastaa toisen kirkkoa niin kuin omaansa. Peter Halldorfiin viitaten ekumeniassa voidaan erottaa 1) yhteisen historiallisen alkuperän korostaminen, 2) ”tilan ekumenia”, kristittyjen kohtaaminen ja kristinuskon universaalisuus sekä 3) eksistentiaalinen tai hengellinen ekumenia. Tärkeää on kristinuskon jatkuvuus aina apostoleihin asti. Traditiossa Raamatun sana tulee lihaksi kirkon elämässä ja takaa uskollisuuden alkuperälle.

Matti Repo totesi, että keskinäinen yhteys ja yhteinen todistus ovat saman asian kaksi puolta (vrt. Joh. 17). Näitä yhdistää yhteinen mysteeri, joka on Jumalassa. Perustana on Jumalan ykseys ja hänen antamansa tehtävä todistaa yhteisestä uskosta. Ykseyden vision piirissä on myös niitä, joita emme vielä tunnista omaan joukkoomme kuuluviksi. Eskatologisen vision mukaan on vain yksi lauma ja yksi paimen. 1960-luvulta lähtien on korostettu kirkon ykseyden kuuluvan yhteen ihmiskunnan ykseyden kanssa. Kirkko ”ikään kuin sakramenttina” (*Lumen gentium* 1) on merkki ja välikappale kirkon ja ihmiskunnan ykseyden toteuttamiseksi (vrt. myös *Porvoon yhteinen julkilausuma*). Kristuksen kirkon kutsumuksena on ilmaista jo nyt, mitä merkitsee rauha ja sovinto.

Sen kutsumus on myös edistää näitä. Se julistaa sovintoa ja sovitusta Jumalan kanssa ja sitä kautta ihmisten kesken.

Hengellinen ykseys Kristuksessa tulee tehdä näkyväksi ja koettavaksi. Hengellisellä yhteisöllä on myös ruumiillinen ulottuvuus. Kastettuina meidät on otettu toistemme yhteyteen. Yhteys toteutuu ihmisten näkyvässä yhteisössä, joka on laajempi kuin oma tunnustuskunta. Myös kirkolliset toimitukset yleensä toteutuvat osana seurakuntaa/kirkkoa. Ne ovat todistusta yhteisestä uskosta. Ehtoollinen ei ole vain Kristuksen muistelemista vaan yhdeksi tulemista Kristuksen ja hänen omiensa kanssa, jotta maailma uskoisi. Se ennakoi lopullista voittoa kuolemasta aikojen lopulla. Se lähettää auttamaan ja rakastamaan lähimmäisiä arjessa. Ykseys, palvelu ja todistus kuuluvat yhteen. Meidät on kutsuttu Jeesuksen seuraajina muuttamaan maailmaa. Vaikka luterilaisilla ja baptisteilla ei ole vastavuoroista kasteen ja ehtoollisen tunnustamista, olemme dialogeissamme sanoneet niistä yhdessä jo varsin paljon. Tämä osoittaa meillä olevan hengellinen yhteys, joka luo pohjan yhteiselle todistukselle sanoin ja rakkauden teoin.

Yhdessä todettiin, että ekumeenisissa keskusteluissa tarvitaan erilaisia lähestymistapoja aidon kohtaamisen, yhteyden ja ykseyden edistämiseksi. Henkilökohtainen ja tradition ulottuvuus täydentävät toisiaan. Jumalan läsnäolon tunnustaminen siinä, mitä tapahtuu, edellyttää myös riittävää perspektiiviä historiaan ja nykyisyyteen. Jakamattoman kirkon aika kiinnostaa niin luterilaisia kuin baptisteja hengellisten löytöjen lähteenä. Jakamattomassa kirkossakin oli kuitenkin jo alussa moneutta ja myös hajaannusta skismojen muodossa. Silti voitiin kristinuskon ”syvässä pääuomassa” löytää yhteys yhteisessä uskossa Jeesukseen Kristukseen ja kristillisen uskon pääkohdissa sekä kunnioittaa toista Jeesuksen Kristuksen julistajana.

Käytiin keskustelua myös lasten kasteiden vähenemisestä luterilaisessa kirkossa. Todettiin, että yhteiseen todistukseen kristillisestä kasteesta liittyen Suomen Ekumeenisen Neuvoston piirissä on vireillä yhteinen julistus kristillisestä kasteesta. Maahanmuuttajien kasteita ovat myös luterilaiset papit toimittaneet baptistien tiloissa, kun kastettavat ovat halunneet upotuskasteen. Yksittäisten henkilöiden kohdalla baptistien osallistuminen luterilaiselle ehtoolliselle esimerkiksi varusmiespalveluksen yhteydessä lienee lisääntynyt luterilaisen kirkon piispainkokouksen annettua ohjeen ehtoollisvieraanvaraisuudesta. Baptisteilla on nykyään sekä ruotsin- että suomenkielillä puolella avoin ehtoollispöytä. Voimme samalla kertaa tavoitella näkyvää ykseyttä ja edetä toisaalta hengellisen ekumenian tietä vuorovaikutuksessamme. Todettiin myös, että on merkitystä, että suomen- ja ruotsinkieliset baptistit sekä suomen- ja ruotsinkieliset luterilaiset voivat tuoda erilaiset kulttuurinsa, myös suomenruotsalaisuuden eri perinteet mukaan vuorovaikutukseen.

Teologisen dialogin tulevaisuudesta todettiin, että tulisi jatkaa oppikeskusteluja, mutta samanaikaisesti tulisi pyrkiä löytämään keinoja tukea paikallisekumeenista kehitystä. Mitkä ovat mahdollisuudet kehittää käytännöllistä yhteistyötä? Mitä tarpeita on ja mitä mahdollisuuksia niiden toteuttamiseen? Ensi kerralla voisimme pohtia, mitä yhteistyö sanoin ja teoin ja sen kehittäminen voi konkreettisesti merkitä. Elämä, oppi ja jumalanpalvelus kuuluvat yhteen. Esimerkiksi ekumeenisen sairaalasielunhoidon kehittämisessä yhteistyötä voitaneen tehdä Suomen Ekumeenisen Neuvoston piirissä.

Neuvotteluun osallistuivat Suomen evankelis-luterilaisesta kirkosta piispa Matti Repo, johtaja Sixten Ekstrand, kappalainen Tuija Mannström, arkkipiispan erityisavustaja Juha Meriläinen, diakoni Luisa Tast ja johtava asiantuntija Tomi Karttunen. Suomen Baptistikirkosta osallistuivat kirkonjohtaja Jari Portaankorva, päätoimittaja Maija Latvala ja Anneli Lohikko sekä Finlands svenska baptistsamfund’ista pastori Jan Edström, pastori Mikael Kallman, teologian kandidaatti Sara Högberg ja pastori Leif-Erik Holmqvist.